

10. Звіт дітей про виконану роботу.

11. Підсумок заняття.

- Чому ми так швидко впоралися з роботою?
- Тому, о працювали разом.
- А зараз час і відпочити.

Література:

1. В.Т.Кудрявцев «А.В.Запорожец: от идеи самооценности детства – к принципам самодетерминации и амплификации детского развития». Сборник «Наука о детстве и современное образование». М., 2005
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. Посіб. /О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін.. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. Е.О.Смирнова. Детская психология: Учебник для студентов высших пед. учебных заведений- М., Владос, 2003
4. Материалы Международной юбилейной научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения А.В.Запорожца. 2005
5. Сурдопедагогіка. Хрестоматія. В 2-х томах. Том 1 /за ред.. Фомічова Л.І.; К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – 174с.
6. Фомічова Л.І. Сурдопедагогіка. Хрестоматія. В 2-х томах. Том 1. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. Том 2 – 202с.
7. Закревская О.В. Развивайся, малыш!: система работы по профилактике отставания и коррекции отклонений в развитии детей раннего возраста /О.В. Закревская. – М.: Издательство ГНОМ и Д, 2009. – 88с.

УДК: 376.33/42: 372.47:371.321.6

Іваннікова Л.В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ, ЩО МАЮТЬ ГЛИБОКУ ВТРАТУ СЛУХУ В ПОЄДНАННІ ІЗ ЗПР

У статті описане застосування невербальних засобів подачі матеріалу з тем «Нумерація» і «Додавання, віднімання чисел» в межах концентрів «другий десяток», «сотня» та особливості наочних посібників, які застосовувались при навчанні дітей з глибокою втратою слуху у поєднанні із ЗПР.

Ключові слова: діти з глибокою втратою слуху у поєднанні із ЗПР, наочно-образне мислення, наочно-дійове мислення.

Іваннікова Л.В.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НАГЛЯДНОСТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ С ГЛУБОКОЙ ПОТЕРЕЙ СЛУХА В СОЧЕТАНИИ С ЗПР

В статье описано использование невербальных средств подачи материала по темам «Нумерация» и «Сложение и вычитание чисел» в пределах концентроров «числа второго десятка» и «сотня», а также особенности наглядных пособий, которые использовались при обучении детей с глубокой потерей слуха в сочетании с ЗПР.

Ключевые слова: дети с глубокой потерей слуха в сочетании с ЗПР, наглядно-образное мышление, наглядно-действенное мышление.

Ludmila Ivannikova

SOME ASPECT OF USING THE VISUAL METHODS FOR CHILDREN FROM THE PRIMARY SCHOOL, WHO HAVE PROFOUND HEARING LOSS IN COMBINED WITH THE MR, ON THE MATHEMATICS LESSONS

One of the possible ways to solution of a number of educational problems (associated with consciousness of learning) faced by teachers-practitioners in mathematics lessons in primary school, in teaching children with profound hearing loss is described in this article. These children with profound hearing loss do often not receive an early educational help; the mental retardation is diagnosed for them and that is related to the speech underdevelopment. Typically, these children are not ready for a school so they have often insurmountable difficulties in learning of mathematical concepts.

An application of a certain non-verbal presentation of an educational material is illustrated in the article, as well as a selection of visual aids that can reflect more accurately the properties of the decimal number system and of natural numbers. It is covered what visual learning tools facilitate the formation of clear ideas about the number position within the study of concenters "Numbers of second ten" and "Hundred" and help pupils to apply this knowledge in topics "Adding and subtracting numbers", as well as they provide an easier understanding of numbers numbering within concenters "Thousand" and "Multidigital numbers".

Keywords: children with profound hearing loss in combination with the MR, representational thought, visual- active thinking.

За даними лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України «В Україні досі залишилося надзвичайно гострою і практично невирішеною проблема ранньої педагогічної допомоги дітям з порушеннями слуху. Непоодинокі випадки, коли спеціальна допомога дитині починається у 7-8 років, коли сензитивні періоди пізнавального і мовленнєвого розвитку вже минули». [3. С. 3 – 6]

За даними цієї лабораторії: «близько 50% дітей, що приходять у школу для глухих, не володіють жодними засобами спілкування ні словесним, ні жестовим мовленням.» [3. С. 3 – 6] Тобто їх дошкільне життя, діяльність, і як наслідок цього, розвиток відбувалися в позамовному середовищі, і всі пізнавальні процеси (сприймання, пам'ять, уява, мислення, увага) потребують інтенсивної корекції, оскільки регулюються мовою, за умов бездифіцитного розвитку. Такі учні при вступі до школи за словами С.А. Зикова «...мають певні уявлення про оточуюче, але не мають узагальнень, навіть найпростіших. Адже ці узагальнення формуються в слові, а словесна мова учням невідома». [4] Таким чином часто до першого класу школи вступають діти, яким встановлено діагноз: сенсо-невральна (або нейро-сенсорна) приглухуватість і ЗПР. Це діти з комбінованими вадами.

Окрім цього, вивчення шкільного початкового курсу математики пов'язано з рядом труднощів зумовлених своєрідністю навчальної діяльності учнів з вадами слуху. При навчанні математики, ці труднощі посилюються через недостатню сформованості мовлення учнів. В процесі подолання таких труднощів важливу роль може виконати опора на невербальні засоби подачі матеріалу. Достатність і якість унаочнення матеріалу є одним з головних факторів, які визначають успішність виконання учнями різноманітних завдань, оскільки у таких дітей переважає наочно-дійове мислення.

Роль наочних засобів в навчанні глухих учнів неодноразово підкреслювалась в роботах присвячених вивченню мислення дітей з вадами слуху і розробці ефективних методів викладання різних шкільних курсів. Використання наочних засобів навчання відповідає психологічним особливостям дітей, забезпечує зв'язок між конкретним і абстрактним, створює зовнішню опору внутрішніх дій, виконаних дитиною під час навчання, служить основою для розвитку понятійного мислення. Найбільшою мірою забезпечити принцип наочності допомагає дидактичний матеріал. «Дуже важливо, щоб діяльність по сприйняттю наочного матеріалу і дії з дидактичним матеріалом збігалися, поєднувалися з пізнавальною діяльністю. Інакше використання дидактичного матеріалу буде марне, а іноді може і відволікати дітей.» [5]

При цьому необхідно мати на увазі останні дослідження психологів, які відзначають, що наочні засоби навчання повинні точно відображати характерні ознаки і властивості об'єктів, що вивчаються в даний момент.

Таким чином перенесення акцентів з невербальних засобів представлення навчального матеріалу є в школі для глухих одним з можливих шляхів розв'язання ряду педагогічних проблем, пов'язаних зі свідомістю, міцністю засвоєння знань і з необхідністю подолання проблем у навчанні, що виникають внаслідок пізнього педагогічного втручання.

Відомий учений - психолог Л.С. Виготський розрізняв два рівні розвитку можливостей дитини : рівень актуального розвитку (рівень розвитку, який дитина вже досягла) і зону найближчого розвитку (те, що знаходиться в процесі становлення: «завтрашній день» розвитку). [1] Спираючись на це положення, можна сказати, що рівнем актуального розвитку є наочно-дійова розумова діяльність, заснована на сприйманні виконаних практичних операцій з предметами, а наочно-образна і словесно-логічна розумова діяльність є зоною найближчого розвитку. Ось чому при навчанні учнів початкових класів (а особливо глухих учнів з комбінованими вадами) «...необхідна чітка послідовність у використанні засобів навчання: від дій з конкретними об'ємними предметами з поступовим переходом до дій з площинним дидактичним матеріалом (наочним картинкам) і, нарешті, до абстрактніших предметів (... знакових моделей і таке інше)» [5].

Недостатня сформованість вищих психічних функцій і словесної мови глухих дітей із затримкою психічного розвитку, що приходять у школу, обумовлює низький рівень їх пізнавальних можливостей і неготовність цих дітей до шкільного навчання, що повинно враховуватися в ході корекційно-розвиваючого педагогічного впливу.

Понятійне, тобто логічне мислення у глухих учнів 1-2 класів ще не сформоване, тому апелювати до нього при вивченні математики з учнями зазначеної категорії непродуктивно, тому намагання вчителя сформулювати у цих дітей знання, уміння та навички з опорою на знакову наочність стикаються з прагненням дитини виконувати завдання по шаблону, без усвідомлення його математичного змісту.

На нашу думку, в такому випадку вчителю варто продумати подачу навчального матеріалу так, щоб використовувати наочно-образне мислення, як сукупність способів і процесів образного вирішення завдань, що передбачають зорове представлення ситуації і операцію образами складових її предметів, без виконання реальних практичних дій з ними. Таке мислення дозволяє якнайповніше відтворювати все різноманіття різних фактичних характеристик предмету.

Пропонуємо прийом заміни математичних понять математичними образами з наступним оперуванням цими образами при вивченні основних тем: «Нумерація», «Додавання і віднімання чисел» в межах концентрів «Другий десяток» і «Сотня».

Адже вважаємо, що правильно підібрані математичні образи зможуть пояснити велику кількість математичних понять глухим дітям з ЗПР, які були б їм недоступні при ознайомленні їх з елементарними математичними уявленнями за звичайних умов навчання.

Коли говоримо про правильність підбору наочності, наведемо такий приклад. Серед наочних посібників для ілюстрування натурального ряду часто використовують таблицю чисел від 1 до 100. В ній, для зручності її використання, числа розташовані десятками, від 1 до 10, під ними від 11 до 20, так що числа з однаковою кількістю одиниць розташовані один під одним. Наприклад: 91 під 81. Первинне сприймання такої наочності спотворює правильність формування образу натурального ряду. В учнів створюється помилкове уявлення, що числа 10, 20, 30 і т.д. не мають наступного числа, бо вони знаходяться в останньому стовпчику таблиці, а числа 21, 31, 41 не мають попереднього, тому що вони знаходяться в першому стовпці цієї таблиці. У учнів, які вперше сприйняли послідовність чисел з такої наочності, властивості притаманні числам 1-10 не переносяться на числа другого десятка і сотні, тому що перенесення цих властивостей на всі числа сотні суперечать створеному в їх уяві образу. (Надалі проявом цього є неспроможність учнів виконувати дії додавання і віднімання, які ґрунтуються на знанні властивостей натурального ряду чисел. Такі діти відчувають утруднення при розв'язуванні прикладів виду: $30-1=$ і $39+1=$) В цьому випадку, вважаємо за доцільне для первинного ознайомлення з числовим рядом в концентрі «сотня» демонструвати учням стрічку з числами від 1 до 100 розташованими послідовно в один ряд (з виділеними кольором числами в межах кожного десятку), або математичну стрічку, за методикою раннього розвитку, розробленою М.Зайцевим.

На прикладі перших десяти чисел натурального ряду учні знайомляться з правилами його побудови. Вони усвідомлюють, що для отримання числа наступного за даним треба додати одиницю до даного числа. І тому числа в натуральному ряду зростають (кожне число ряду більше всіх чисел, які йому передують, і менше будь-якого розташованого праворуч в ряду натуральних чисел). Ці знання вони застосовують для порівняння чисел і для виконання дій додавання і віднімання, які ґрунтуються на знанні властивостей натурального ряду чисел. При вивченні нумерації чисел другого десятка, достатньо нагадати учням про ці властивості, щоб діти могли застосувати їх до чисел 11-20. Тому потрібно вимагати від всіх дітей міцного засвоєння відповідної послідовності чисел.

Первинне сприймання натурального ряду чисел за таким наочним посібником дає можливість не лише закріпити всі отримані раніше знання нумерації, але і перенести надалі знання дітей про властивість чисел натурального ряду на числа концентрів «Сотня», «Тисяча» і «Багатоцифрові числа», де моделювання на предметній наочності стає більш громіздким і часовитратним.

Зупинимось на доборі наочності, яка, на наш погляд, найбільш прозоро відображає зміст десяткової системи числення і сприяє утворенню уявлень про розрядний склад чисел в межах концентрів «Другий десяток» і «Сотня»

При підборі або виготовленні спеціальних посібників для глухих дітей з ЗПР варто пам'ятати, що на них необхідно показати десятковий склад чисел другого десятка, тому десяток і одиниці повинні бути яскраво виділені. І такі наочні засоби навчання повинні **точно відображати характерні ознаки і властивості об'єктів**, що вивчаються. «До таких посібників належать: 20 паличок (10 паличок розсипаних і 10, зв'язаних в пучок, тобто 1 десяток); 20 кубиків і 2 бруска з 10 кубиків; 20 квадратів і 2 смуги по 10 квадратів; лінійка довжиною 20 см, всі картонні смужки довжиною по 10 см кожна, розділені на 10 рівних частин; монетна каса...» так рекомендують методисти, розробники методики навчання математики нечуючих дітей. [7]

В підручнику математики рекомендованому МОУ для ілюстрування десятка використані пучки з паличок і смужки з десятьма квадратами [6]

Пучок - десяток (на нашу думку) має деякі недоліки. Він ілюструє десяток як основу десяткової системи числення, але він не обмежений жорсткими рамками (при бажанні в пучок можна зв'язати будь-яку кількість паличок більшу чи меншу 10). Окрім того, він наочно не ілюструє склад числа 10, що необхідно для ілюстрування, як способу пояснення матеріалу додавання і різних способів віднімання з переходом через десяток.

Для того, щоб учень з вадами слуху зрозумів цю властивість, він має побачити, а на початкових етапах ще й власноруч проманіпулювати наочністю, яка ілюструє десяток як певну жорстко обмежену єдність. Пропонуємо для цього використати 10 кубиків і коробку за розмірами таку, щоб ці кубики можна було поставити в один ряд. Для найбільш слабких учнів в коробці можна на дно вклеїти 10 квадратів, довжина сторони яких така ж як ребро кубика. Ця вклейка є своєрідною підказкою на початкових етапах засвоєння складу числа 10.

Основою розуміння нумерації і додавання і віднімання чисел в межах 20 є чітке уявлення що десяток – це десять одиниць, і певна єдність. І такі об'єднані десятками предмети можна лічити як одиничні предмети. Один десяток, два десятки і так далі. Десяток є новою для учнів лічильною одиницею.

Поняття «10 одиниць - один десяток як єдність» глухими учнями з ЗПР сприймається і опановується досить важко. Тому практичні дії з наочними посібниками по утворенню десятка з одиниць і розкладанню десятка на одиниці такі учні мають виконувати більшу кількість разів ніж інші учні. Корисно виконати вправи по доповненню до десятка певної кількості одиниць. Таке завдання іноді важко дається учням з комбінованими вадами. А використовуючи модель десятка з кубиків і коробки, учні в разі утруднення на перших етапах роботи можуть порахувати: скільки кубиків не вистачає в коробці. Тобто від оперування числами перейти до оперування образами, а при потребі до маніпулювання предметною наочністю. При утрудненнях відбувається процес ексериоризації (розгортання предметної діяльності).

Продовжуючи роботу над нумерацією, слід проводити вправи на встановлення співвідношення між предметною множиною, числом і його позначенням цифрами, особливу увагу звертаючи на помісцеве значення цифр. Вчимо учнів за допомогою системи вправ співвідносити кубики з одиницями, а вміст коробки (10 кубиків) з одиницею другого розряду. При називанні чисел 11-20 словом (усна нумерація) або жестовим відповідником ні словесне, ні жестове узагальнення не може в цьому концентрі стати суттєвою підказкою учням, тому що в слові порядок смислоутворюючих морфем не

співвідноситься з послідовністю запису розрядів, а йому суперечить (наприклад : 12-дванадцять, в числі записуємо спочатку десятки, а потім одиниці, а в слові вимовляємо навпаки. Жестовий відповідник чисел 16-19 теж досить непрозорий і не співвідноситься з десятковим складом цих чисел. Тому варто основний акцент перенести на наочний засіб навчання, який більш точно відображає розрядний склад цих чисел і допомагає створити образи, що точно відтворюють зміст кожного числа як одного десятка - єдності і кількох окремих кубиків. Таким чином, на етапі закріплення знань, учні зможуть перейти до способу образного вирішення завдань по розкладанню чисел на розрядні доданки. Відбудеться процес інтеріоризації. Після цього розв'язування прикладів виду $10=4=$; $4+10=$; $14-10=$; $14-4=$, що ґрунтується на знанні властивості десяткового запису чисел (помісцевого значення цифр у числі) діти можуть виконати завдяки зоровому представленню ситуації і операціям з образами предметів, без виконання реальних практичних дій з ними.

Коли знайомимо учнів з новою рахунковою одиницею – сотнею, від дій з конкретними об'ємними предметами варто здійснити перехід до дій з площинним дидактичним матеріалом (квадратиками-одиницями і смужками з 10 квадратів-десятками). При цьому важливо продемонструвати дітям загальний принцип утворення нових лічильних одиниць: 10 одиниць утворюють нову одиницю рахунку – десяток (смужку з десяти квадратів), а 10 десятків – нову єдність, нову лічильну одиницю – сотню (квадрат з 10 таких смужок). Бажано продемонструвати дітям процес поєднання (склеювання) і утворення нової лічильної одиниці як єдності. Вже тут можна сказати дітям, що і далі, при утворенні нових чисел, 10 одиниць одного розряду (сотень) утворюють одиницю наступного розряду – тисячу. Таким чином готується ґрунт для ознайомлення дітей з принципом десяткової системи числення. Уявлення учнів, про властивості чисел натурального ряду і помісьцеве значення цифр в числі, були опановані учнями в попередніх концентрсах. Під час вивчення нумерації в концентрі «Сотня», глухі учні з комбінованими вадами легко здійснюють перенесення цих властивостей на числа і арифметичні дії в цьому концентрі.

Розглянемо як можна знайомити учнів з діями в концентрі «Другий десяток».

Дії додавання і віднімання без переходу через десяток в цьому концентрі вчитель і учні можуть змоделювати за допомогою описаної вище наочності. Пояснення , яке супроводжується демонстрацією виконуваної дії на предметній множині кубиків досить прозоро підводить учнів до висновку про необхідність виконувати дії лише з кубиками-одиницями без виконання будь яких змін з десятком. І в той же час, опора на наочність сприяє запобіганню досить поширених помилок: додаванню одиниць другого доданка до десятка; втраті одного десятка взагалі і переходу до додавання двох одноцифрових чисел.

Більш складною темою для засвоєння учнів є дії «**Додавання і віднімання з переходом через десяток**». Розглянемо «віднімання». Ця тема найважче опановується учнями. Вона передбачає уміння виконувати операції за таким алгоритмом:

- визначення зменшуваного і від'ємника;
- визначення кількості одиниць у зменшуваному;
- розкладання від'ємника на зручні доданки;
- віднімання числа частинами.

На практиці, якщо в учнів сформоване уміння виконувати всі ці операції, при спробі пояснення правил виконання дій лише з опорою на знакову наочність, їм важко опанувати алгоритмом дій. Розгорнутий запис послідовності дій, як то $12-7= 12-(2-$

$5)=10=5=5$ з поясненням за статичним малюнком підручника або таблиці не є результативним. Такий запис глухі учні з ЗПР ніяк не співвідносять з коротким записом цього ж прикладу: $12-7=5$. Запис розгорнутого пояснення за допомогою знакової системи лише додатково заплутує таких учнів.

Первинне сприймання учнями пояснення з опорою на демонстрацію дії, а ще краще на самостійне маніпулювання дидактичним матеріалом, на наш погляд є більш результативним. Учнім спочатку пропонується самостійно змодельовати 12 як десяток-брусоч і 2 окремих кубики, які ставляться зверху, а потім діти отримують завдання відняти (забрати) 7 одиниць. Вони на власні очі бачать проміжний результаті, тому можуть відповісти на запитання:

- Скільки віднімемо спочатку?,
- Скільки віднімемо потім? (Діти пересвідчуються наочно, що відняти 5 можна лише від цілого десятка (коробки з 10 кубиками) розкладанням десятка на одиниці кубики.)

Таке буквальне моделювання математичного змісту дії віднімання допомагає розкрити предметний зміст нового для учнів виду обчислень. Допомагає їм самостійно робити висновки. Таким чином сприяючи більш легкому опануванню учнями цим видом обчислень і алгоритмом їх виконання. Важливим аспектом таких дій є своєчасне запобігання:

- помилковим уявленням учнів;
- спробам зробити завдання бездумно за шаблоном без врахування суттєвих його кроків.

Крім того, якщо учень припускає помилки в обчисленнях, вчитель має змогу запропонувати учневі розгорнути дії на наочності.

В подальшому система вправ має забезпечити наочну основу обчислювального вміння, яке формується на уроці. Тут наочність допомагає розкривати предметний зміст арифметичної дії, закріплювати вивчений матеріал, може бути засобом поетапного контролю і забезпечує активну самостійну навчальну діяльність глухих учнів з комбінованою вадою.

Таким чином, відповідно підібрана наочність сприяє утворенню математичних образів, що досить прозоро розкривають зміст математичних понять глухим дітям з ЗПР. Ці поняття були б їм недоступні при ознайомленні їх з елементарними математичними уявленнями за звичайних умов навчання. Отже, перенесення акцентів з невербальних засобів представлення навчального матеріалу в школі для глухих є одним з можливих шляхів розв'язання ряду педагогічних проблем, пов'язаних зі свідомістю, міцністю засвоєння знань і з необхідністю подолання проблем у навчанні, що виникають внаслідок пізнього педагогічного втручання глухих учнів з ЗПР.

Стаття не претендує на повноту охоплення проблеми, а лише пропонує один з можливих варіантів.

Література:

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология/ Под ред. В.В. Давыдова. М.: Педагогика, 1991. 479с.
2. Ерофеева Т.И., Новикова Л.Н. Математика для дошкольников: Кн. для воспитателя детского сада. – М.: Просвещение, 1992 – 191 с.: ил.
3. Жук Валентина «Актуальні питання розвитку освіти дітей із порушеннями слуху на сучасному етапі» // «Дефектологія». – 2008 №3.

4. Зиков С.А. «Методика обучения глухих детей языку». М., «Просвещение», 1977. 200с.

5. Коджаспирова Г.М., Петров К.В. Технические средства обучения и методика их использования. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений- М.: Академия, 2002.- 256с.

6. Мацько Н.Д., Ситник Д.В. Математика. 2 клас: Підручник для спеціальних загальноосвітніх шкіл для глухих дітей. – К: Арка, 2003– 240с.; іл.

7. Сухова В.Б. Обучение математики в подготовительном - IV классах школ для глухих и слабослышащих детей.- М.:Академия, 2002.

УДК: 376.33: 373.2:371.33

Зарицька М.І.

ФОРМУВАННЯ СЛОВЕСНОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ СЛУХУ. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ М. О. ЗАЙЦЕВА

В статті описані умови та етапи формування мови у дитини з порушенням слуху на ранніх етапах розвитку; необхідність раннього навчання та створення мовного середовища.

Описана система педагогічної допомоги батькам нечуючих дітей та педагогам. Показані труднощі які найбільш частіше зустрічаються при формуванні читацько-мовних умінь та навичок дітей даної категорії та у формуванні мовлення в цілому і можливість їх подолання за допомогою використання методики М.О.Зайцева.

А також стаття містить перелік вправ та ігор з кубиками і таблицями «Зайцева».

Ключові слова: кубики Зайцева, спілкування, мовний розвиток, діти з вадами слуху, складовий принцип навчання читанню.

Зарицкая М.И.

ФОРМИРОВАНИЕ СЛОВЕСНОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С НАРУШЕНИЯМИ СЛУХА.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДИКИ Н. О. ЗАЙЦЕВА

В статье описаны условия и этапы формирования речи у ребенка с нарушением слуха на ранних этапах развития; необходимость раннего обучения и создания речевой среды.

Описана система педагогической помощи родителям не слышащих детей и педагогам. Показаны трудности, наиболее часто встречающиеся при формировании навыков чтения, говорения детей данной категории и при формировании речи в целом, а также возможность их преодоления используя методику Н.О.Зайцева.

А также в статье содержится перечень упражнений и игр с кубиками и таблицами Зайцева.

Ключевые слова: кубики Зайцева, общение, речевое развитие, дети с дефектами слуха, послушный принцип обучения чтению.

Maryna Zarytska

FORMATION VERBAL LANGUAGE OF PRESCHOOL CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENTS. USING THE TECHNIQUE OF M. O. ZAITSEV

The conditions and the stages of language development for a child with hearing impairment at early stages of development are described, as well as a need of early learning and creating of language environment which are based on the principle of formation of language communication in connection with various activities and with an orientation of pedagogical process on practical acquisition of language. The main conditions for creation of such